

Hajdú on-line

[Kenyeres Ilona](#)

„Fegyelem és alázat, technikai tudás és egyéni látásmód, a hit ereje és az élet drámája”

2016.01.23 16:18 Akt.: 2016.01.23 16:24

© Fotó: Derencsényi István

**Debrecen – Tamus István: „Ma is felnézek a kortársaimra, akik fontos szerepet játszottak mai tudásom megszerzésében.”
Beszélgetés a festő- és grafikusművésszel**

Hosszú és göröngyös út vezetett a rajzi törekvésektől a tanári pályán át a művészé válás folyamatáig, melyben nagyon sok közreműködő volt, festőművész tanárokon át kortárs kollégákig – írta honlapja bemutatkozó önéletrajzában.

Legutóbbi kiállítása – és egyben munkahelye – épületében, a Református Kollégiumban beszélgettünk Tamus Istvánnal, kinek munkásságáról így írt egykor Borbély Szilárd: „Fegyelem és alázat, technikai tudás és egyéni látásmód, a hit ereje és az élet drámája adja ezeknek a képeknek a felzaklató drámai háttérét.”

Szerencsésnek mondhatja magát a mai világban az a képzőművész, akinek van úgymond „kenyérkereső” foglalkozása is, vagy éppen az gátolja, hogy jobban kiteljesedjen az alkotásokban?

Tamus István: Természetesen szerencsés, ha több lábon áll egy képzőművész, s meglehet, hogy én éppen emiatt nem gondolkodtam még azon, hogy például a linómetszeteimet miért nem veszik meg – én magamnak csinálom a képeimet. Úgy vélem, ez a fajta linómetszés jól „szervesül” a két világháború közötti grafikával, különösen Gáborjáni Szabó Kálmánra paralel, bár ő másképpen metszett, sokkal tisztábban, én viszont a nagyon fekete-fehér és a köztes között gondolkodom.

Jól gondolom, hogy a linómetszés a kedvenc technikája, megelőzve az akvarellt, a tust, a diópácot és a rézkarcot?

Tamus István: Igen, a fekete-fehér gondolkodás. Az akvarellek amolyan kiegészítő dolgok, gyorsabban és nagy méretekben is lehet csinálni. Ami a linómetszetekben újabban különleges, hogy a zöld színnel párosítom. Köztudomású, hogy a zöld a reménység színe, én ezért alkalmazom, más színt még nem is nagyon vettem elő. Ami új a hagyományos metszetekhez képest, hogy két negatívot nyomok egymásra, és a színeket variálok.

A képzőművészet iránti szeretete, tehetsége honnan datálódik?

Tamus István: Családi indíttatású. Én két dolgot céloztam meg életemben: az egyik a merőben más katonai pálya – édesapám katona volt, és azt gondoltam kiskoromban, hogy nekem is az az utam, de szerencsére ez hamar megváltozott. Aztán amikor később találtam egy oklevelet, melyet édesapám a jó rajzeredményeiért kapott a gimnáziumban, azt gondoltam, ez egy jó indíttatás, s eldöntöttem, hogy ezzel foglalkozom. Egyébként nagyapám kovácsmester volt, anyám gyönyörűen hímezett, tehát a kézügyesség mindenkinél adott volt. Már az általános iskolai rajztanárok nagyon nagy hatással voltak rám, végül is ez vezetett ebbe az irányba, majd 19-20 évesen megmutattam a rajzaimat Móré Mihálynak. Ő, bár szigorú kritikával is illetett, nagyon biztatott, sőt tanított is a mesterfogásokra. Később is sokszor mentem hozzá, majd egyszer csak nekem ajándékozta a rézmetsző készletét. Erre nagyon büszke vagyok. A négykötetes, a papírról szóló könyvéből egyet szintén nekem adott. Amikor már nagyon beteg volt, akkor elrendezte, hogy kinek mit adjon oda a felesége, így kapta például egy kollégám a festőállványát, én pedig a „papíros” könyvet. Ezek voltak az indíttatások, később a főiskolán Horváth Jánostól, majd Bráda Tibortól tanulhattam, sőt még találkozhattam Barcsayval is. Az egy nagyon izgalmas időszak volt az életemnek.

Vasárnapi rajziskola... Mit takar ez a kifejezés?

Tamus István: Engem Tar Zoltán tanított még a főiskola előtt, tulajdonképpen ő készített fel a felvételire. Mikor pedig már itt voltam a főiskolán, 1986-ban, azt mondta, hogy ő már többet nem akar gyerekekkel foglalkozni, és „átadja” nekem a szabójának az egyik rokonát, meg aztán még másokat is küldött hozzám – onnantól kezdve tanítottam a főiskola mellett gyerekeket. A vasárnapi iskola pedig úgy alakult ki, hogy a főiskolán béreltem vasárnaponként a rajztermet, mert ugye akkor nem volt tanítás. Aztán vasárnapiból szombati lett, mert itt, a jelenlegi helyünkön vasárnap nem tudunk összegyűlni, de a köztudatban továbbra is ez a név szerepel.

A tehetséggondozásban részt vevő fiatalok között vannak olyan egykori tanítványok, akik valamilyen ismertséget már szintén kivívtak maguknak?

Tamus István: Hogyne! A Medgyessy-gimnázium néhány képzőművész tanára – Kónya Ábelt például általános iskolai harmadikos korától tanítottam, egészen a főiskoláig kísértem figyelemmel az alkotásait, sőt, a műteremválasztásánál is szerepet játszottam. Figyelemmel kísérem az életét, ma meg már mint kollégák is nagyon jó viszonyban vagyunk, de említhetem László Jánost, Süli-Zakar Szabolcsot, Ludman Évát, Durucskó Zsoltot, László Noémit, ők mind megfordultak a főiskolán, vagy a rajzsakkörben, esetleg grafikai lehetőségek kapcsán. Nem is tudnám most mindet felsorolni, de nagyon sok tanítványom – közel félszáz – került művészi vagy tanári pályára.

Sok helyen járt a világban. Tapasztalatai szerint hol ismerik és szeretik leginkább a magyar, ezen belül a szűkebb pátriánkbeli képzőművészeket?

Tamus István: Amikor Hollandiába egyesületi anyagot vittünk ki a múzeumi delegációval, megállapították, hogy nagyon jó művészek élnek Debrecenben. Szakmailag mindannyiunkat, akik ott szerepeltünk – meg általában a debreceni művészeket – jó képességűnek és tehetségesnek tartották. Aztán a Tojama–Debrecen testvérvárosi kapcsolat révén sokszor voltak anyagaink Japánban, ahol ugyanolyan rangúaknak ítélték meg bennünket, mint a japán, a kínai, vagy a koreai művészeket, tehát nem „lógunk ki a sorból”. A japánoknál a kalligráfia mint tradicionális művészet mellett ott volt az európai festészet gyakorlata is, tehát összességében, ott is megálltuk a helyünket az amerikai, az ausztrál, a marokkói művészek között. Azt nem tudom megítélni, hogy mi voltunk-e jobbak vagy ők, de belefértünk abba a képbe, amiről azt mondatjuk, hogy világszínvonalú.

Legutóbbi kiállításán egy, méretében a többinél jóval nagyobb alkotás vonzotta oda a látogatók szemét, melyről úgy gondolom, a japán kalligrafikus művészet ihlette.

Tamus István: Igen. A japánok szeretik a saját tradicionális dolgaikat bemutatni, a kalligráfia ilyen műfaj. Sokfajta, sok ezer írásjel művészi használata is indokolt náluk, és gyakran csinálnak akár egy művésztelep ideje alatt is két-három workshopot, ahol ők mutatkoznak be. Nagy lendülettel, nagy méretekben és nagy ecsetekkel csinálnak kalligráfiákat, és megkérték a művésztelepen részt vevőket, köztük a magyarokat is, ők is csináljanak hasonló műveket. Adtak ecsetet és tust, amivel lehetett figurális vagy bármilyen más alkotást készíteni – amit én csináltam, a „Willendorfi Vénusz” címet kapta, és nagyon sikeres lett. Ez egy női figura, amit hirtelen kellett megalkotni, és nem pontosan a japán tradicionális kalligráfia ez, hanem az általam húzott ecsetvonások. Tetszett a japán művészeknek a bátorság, a lendület, amivel megalkottam.

Fotó: Derencsényi István ©

Tükörrre festett, igen érdekes kép a Családi anziksz. Miért éppen ez a nagyon régi, háromszárnyú tükör lett az alap?

Tamus István: Ez olyasmi, mint egy – természetesen csak a nevében – szárnyas oltár. Ez a tükör egy komód felső részeként a nagyszüleim házában volt valaha,

amikor még gyerek voltam. Később édesanyámhoz került, ő is rendeltetésének megfelelően használta. Mielőtt elment otthonról, megállt előtte, megfésülködött, majd – ahogy én emlékszem – háttal kifelé ment mindig ki a szobából, szinte eltörölve ezzel a saját nyomát. Később úgy gondoltam, hogy ezt a felső részt magamhoz veszem, akkor már a tükrök csak hézagosan voltak meg, de szerencsém volt, lefixáltam a szárnyas részeket, ahol az egyik oldalon a szüleim vannak, közepén pedig a nemzedékek: a nagyszüleimtől édesanyámon keresztül a testvéreim, a családom, és a kis unoka is rajta van. Ez olyan kép, amit majd mindig lehet fejleszteni, ahogy gyarapodni fog a család.

A Déri Múzeum képzőművészeti munkatársaként, azzal párhuzamosan is tanított?

Tamus István: A főiskolai munkám mellett végeztem. A 90-es évek elején kért meg Sz. Kürti Katalin, hogy segítsék be az úgynevezett műtárgyrevízióba. Ez azt jelentette, hogy a gyűjteménykezelővel gyakran néztük a tárgyak állagát, a kísérőlapját, pótoltuk a hiányzó fotót, s azáltal, hogy a műtárgyrevízióban részt vettem, nagyon sok grafikai lapot is láttam. Tehát gyakorlatilag végig tudtam nézni a Déri Múzeum képtáranyagát. Nemcsak a kiállítást, de a raktárban lévőket is. Mindezt a főiskolai munkám mellett végeztem, de már gyakorlatilag olyan szinten voltam bent a Déri Múzeumban, hogy bizonyos színezést addig nem kezdtek el, míg én nem mondtam rá az áment.

Sokat jelent a hit az életében?

Tamus István: A hit nagyon érdekes dolog. Református neveltetésben részesültem a nagyszüleimnél, Tiszavasváriban, ahol istentiszteletekre kellett járnom, és ha valami valamilyen hibát követtem el, a Miatyánkot nagyon sűrűn kellett ismételtetnem. A későbbiekben erre már nem volt szükség, mert abban az időben az iskolákban nem nézték volna jó szemmel. Csak magamat tudom okolni, hogy elszakadtam ettől a világtól, de végül is visszakeveredtem, mikor a főiskolánk a református egyház égisze alá került. Kissé kettős életem van, mert a református főiskolán tanítok, de a gyermekeim meg a feleségem katolikus hite folytán az ő templomukba is eljárók. Az elmúlt évi virágkarneválon a katolikusok visszatéréséről készült virágkocsi tervezésében, kivitelezésében komoly feladatot vállaltam, ez egy kicsit elégtételt is jelent nekem. (A Szent Anna-főplébánia virágkocsija közönségdíjat kapott – A szerk.) Az én művészetem, gondolkodásom gyakorlatilag a múltba révedezik, fő témáim a családi idill, a családi kapcsolatok mellett a történelmi, a vallási, a biblikus témák, melyeket olyan idődimenzióon keresztül szoktam nézni, hogy mindig valahogy magam is benne vagyok ebben a képben. A Bethlehemes című metszetemnél is van egy szép

templombelső, melynél a grafikai technika sokszínűségét alkalmazom, ott a metszésnek minden fajta ázsiója megjelenik.

Több művésztelep alapítója és – értelemszerűen – résztvevője is. Ezek szerint ingázik a Balatonfüred–Derecske–Tiszaderzs háromszögben?

Tamus István: A nyári szünetbe belefér. Hála Istennek, a tanári pályám mellett van lehetőség nyáron művésztelepeket vezetni. A derecskei telepet '96-ban hoztuk létre, azzal a céllal, hogy a debreceni és a környékbeli művészek kicsit együtt legyenek, Balatonfüreden 11 éve, legutóbb Tiszaderzsen alapítottam telepet, ott fiatalokat is bevontam a munkába. A Honvédelmi Minisztérium pedig a vajai művésztelepet is rám bízta, ahol katonaművészekkel foglalkozom. A művésztelepek célja egy kicsit a grafika népszerűsítése is, a telepek által pedig mindig leteszünk valamit, valahol az asztalra. Amúgy én mindenben állhatatos és konok vagyok, ha valamit elkezdek, azt szeretem végigcsinálni. Arra törekszem, hogy összhangban legyen a tanítás meg az alkotói munka – az egyik kicsit kiegészíti a másikat, illetve hat rá. Sokat tanulok a hallgatóktól, a kortársaimtól, a művészbarátaimtól, a korábbi nemzedéktől. El tudom ismerni mások munkáit is, ha azt jónak találom – ez nem éppen jellemző manapság, mint ahogy az sem, hogy a művészek kollégáik munkáinak a kiállításaira járjanak, pedig szerintem baráti kapcsolatot kellene ápolni egymással.

Mi az ön ars poeticája?

Tamus István: Életünk során sok emberrel találkozunk, s arra törekszünk, hogy mindegyiktől megtanuljunk valamit. Szüleinktől, majd barátainktól, később tanárainktól, és az idősebbektől. Én ma is felnézek a kortársaimra, akik fontos szerepet játszottak mai tudásom megszerzésében. Mindezt azért tudom megtenni, mert alázat van bennem az élet és a művészet iránt.